

Karlstads universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-01-18
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Högskoleverket beslutar att ge Karlstads universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, engelska, spanska samt musik.

Ansökan och ärendets hantering

Karlstads universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, engelska, spanska, idrott och hälsa, bild samt musik.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lärarstuderande Diego Alfaro, Malmö högskola; lärarstuderande Ewa Axelsson, Högskolan Kristianstad; docent Jette Benn, Århus universitet; universitetslektor Cecilia Björklund Dahlgren, Luleå tekniska universitet; universitetslektor emerita Gerd Brandell, Lunds universitet; lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Åbo; fil. dr. Lars Geschwind, Technopolis group; professor Gunnar Gjone, Universitetet i Oslo; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; professor Gunilla Holm, Helsingfors universitet; lektor Lisen Häggblom, Åbo Akademi; universitetslektor Maj-Lis Hörnqvist, Luleå tekniska universitet; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad; lektor Helge Kastrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor Rune Krumsvik, Universitetet i Bergen; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; dekan Nils-Georg Lundberg, Professionshögskolan UCC Nordjylland; lärarstuderande Johan Lundmark,

Uppsala universitet; docent Gunilla Molloy, Stockholms universitet; docent Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo; universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås; professor Christina Nygren-Landgårds, Åbo Akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet; lektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet och professor Tobias Werler, Högskolan i Volda. Därutöver har professor Bengt Brendemoen, Universitetet i Oslo; försteamanuensis Anne Margrete Fiskvik, NTNU i Trondheim och Universitetet i Stavanger; lektor Fie Høystrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; lektor Bergthora Kristjansdóttir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; försteamanuensis Dag Jostein Nordaker, Universitetet i Stavanger och professor Staffan Wahlgren NTNU i Trondheim bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit universitetets ansökan samt intervjuer den 22 september 2010 med representanter för universitetet. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprovningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Ledamöter i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Karlstads universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, engelska, spanska och musik. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Karlstads universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena bild samt idrott och hälsa. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Karlstads universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, engelska, spanska samt musik.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av stabschefen Lennart Stähle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Tomas Egeltoft, Sara Monaco, Joakim Palestro och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledamöterna i bedömargruppen

Bedömagruppens yttrande

Karlstads universitet

– ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan¹

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

För en stor del av den samlade lärarkåren uppgår undervisningstiden inom lärarutbildningen inte till mer än 10 procent av en heltidsanställning. Detta leder till vissa svårigheter att uppnå kontinuitet och progression.

Vid lärosätet pågår ett arbete med att stärka den ämnesdidaktiska kompetensen inom lärarutbildningen som helhet. Genom centrumbildningar försöker man skapa förutsättningar för integration av ämnen och ämnesdidaktik samt för ämnesdidaktiskt utvecklingsarbete och forskning.

Antalet lärare är överlag tillräckligt i relation till undervisningens planerade omfattning. Kontinuiteten synes också vara tillfredsställande i samtliga ämnen utom svenska och spanska. Generellt finns en god balans mellan vetenskaplig kompetens i ämne och ämnesdidaktik, konstnärlig kompetens och professionserfarenhet.

I matematik är den vetenskapliga kompetensen tillfredsställande när det gäller ämnesstudier, men svagare med avseende på ämnesdidaktiken.

I de naturorienterade ämnena biologi, fysik, kemi och naturkunskap samt i teknik är den vetenskapliga kompetensen tillfredsställande, inom såväl ämnena som ämnesdidaktiken. I samtliga dessa ämnen finns lärare som disputerat i ämnet med inriktning mot ämnesdidaktik.

I samtliga av de samhällsorienterade ämnena historia, religionskunskap och samhällskunskap samt i geografi finns tillräcklig vetenskaplig kompetens vad gäller såväl ämnesstudierna som ämnesdidaktiken. I dessa ämnen finns tämligen omfattande ämnesdidaktisk forskning, av såväl seniora lärare som doktorander.

I svenska finns det god vetenskaplig kompetens för såväl svenska språket som litteraturvetenskap. Den ämnesdidaktiska kompetensen är tillfredsställande, med vetenskapligt meriterade lärare som är aktiva i ämnesdidaktisk forskning. Antalet lärare är tillräckligt, men kontinuiteten framstår som svagt säkrad, eftersom mer än en tredjedel av lärarna är visstidsanställda.

¹ Sökta ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, engelska, spanska, idrott och hälsa, bild samt musik.

I både engelska och spanska är den vetenskapliga kompetensen tillfredsställande. I båda ämnena är den ämnesdidaktiska kompetensen tillräcklig, med vetenskapligt meriterade lärare som bedriver ämnesdidaktisk forskning. I spanska är andelen tillsvidareanställda lärare tämligen låg.

I idrott och hälsa finns det tillräcklig vetenskaplig kompetens inom de humanvetenskapliga och samhällsvetenskapliga områdena, men inte inom det naturvetenskapliga området. Sammantaget är den vetenskapliga kompetensen i idrott och hälsa därför alltför begränsad. Den ämnesdidaktiska kompetensen i idrott och hälsa är svag.

I bild är den vetenskapliga kompetensen mindre tillfredsställande. Det finns visserligen tillgång till lärare med vetenskaplig kompetens inom discipliner som idéhistoria, filmvetenskap, interkulturella studier, estetik och filosofi, men tillgången på lärare med bilddidaktisk kompetens på vetenskaplig nivå är otillräcklig. I kombination med att undervisningen i bild är uppdelad på många lärare innebär detta att det saknas tillfredsställande förutsättningar för en sammanhållen och djupverkande undervisning i praktiskt bildarbete och bilddidaktik.

I musik är den vetenskapliga kompetensen mindre omfattande och som helhet aningen svag, vad gäller såväl de vetenskapliga grunddisciplinerna som ämnesdidaktiken. Det finns en klar övervikt för adjunkter. Det finns dock mycket god konstnärlig kompetens.

I den utbildningsvetenskapliga kärnan finns det en tillräckligt omfattande lärarresurs med en tillfredsställande andel tillsvidareanställda lärare. Det finns en tillräckligt omfattande och bred vetenskaplig kompetens och professionell erfarenhet, men underlaget tillåter ingen detaljerad bedömning av hur den ska tas till vara i ämneslärarutbildningen. Trots denna mindre tillfredsställande oklarhet blir helhetsbedömningen att lärarresursen inom den utbildningsvetenskapliga kärnan är tillfredsställande.

Generellt har lärarna goda möjligheter till kompetensutveckling inom anställningen. Fakulteterna har tillförts extra medel för att ytterligare öka omfattningen. På en övergripande nivå är detta tillfredsställande. Vad gäller de praktisk-estetiska ämnena finns dock vissa brister. Det går inte att bedöma huruvida det pågår forskning eller konstnärlig utveckling inom bildområdet. Vad gäller idrott och hälsa saknas det av allt att döma strategier för kompetensutveckling inom det naturvetenskapliga området. Ifråga om musik finns det mindre tillfredsställande oklarheter framför allt vad gäller adjunkternas möjlighet till kompetensutveckling.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i alla sökta ämnen utom bild och idrott och hälsa.

Utbildningsmiljö

Läro- och utbildningsämnen har genomgått en intern granskning för att säkra att de har en egen bas i ett eller flera forskarutbildningsämnen och ingår i en pedagogisk eller ämnesdidaktisk miljö. Många lärare är verksamma forskare. Om ett ämne saknar forskarutbildning sker samverkan inom universitetet eller på nationell eller internationell nivå.

Som helhet ges utbildningen i en forskande och konstnärligt utvecklande miljö, även om det finns vissa brister avseende bildämnet, den musikvetenskapliga miljön och den naturvetenskapliga delen av utbildningen i idrott och hälsa.

Utbildningsmiljön kommer av allt att döma också att ge studenterna goda förutsättningar att utveckla ett kritiskt och kreativt förhållningssätt.

Det finns tillfredsställande förutsättningar för att säkra att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne. Ett lärarlag med tydligt uppdrag ansvarar för planering, genomförande och uppföljning av den verksamhetsförlagda utbildningen i samarbete med lokala läro- och utbildare.

Det finns inom såväl den utbildningsvetenskapliga miljön som de flesta av ämnesmiljöerna ett tämligen omfattande nationellt och internationellt samarbete som har relevans för och berikar läro- och utbildningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller mål som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en tydlig struktur för ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan.

I den utbildningsvetenskapliga kärnan samt samtliga ämnen utom musik innehåller kursplanerna, trots vissa brister som till exempel avsaknaden av tydligt ämnesanpassade kursplaner för examensarbetet, på det hela taget tillräckligt tydliga angivelser av relevanta mål och tillräcklig information om innehåll och uppläggning. Kursplanerna i musik innehåller inte tillräckligt tydlig information om mål, innehåll och uppläggning.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i alla sökta ämnen utom musik.

Undervisning, kurslitteratur, examination

När det gäller examensarbetet framgår det inte klart hur det specifika ämnesdidaktiska innehållet ska gestalta sig i de olika ämnena och vilken ämnesdidaktisk kompetens som kommer att krävas av handledare och examinators. Detta är mindre tillfredsställande.

I matematik är innehållet relevant. Ämnesdidaktiken väl integrerad med ämnesstudierna. Undervisningsformerna, kurslitteraturen och examinationsformer säkrar forskningsanknytning och progression.

I såväl biologi, fysik, kemi, naturkunskap och teknik som geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap är innehållet huvudsakligen relevant. Undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer framstår som tillfredsställande i samtliga dessa ämnen, med undantag för vissa brister avseende relationen mellan förväntade läranderesultat och examination i de samhällsorienterade ämnena samt för avsaknaden av tydlig information om kurslitteratur i biologi. I naturkunskap saknas specifikt ämnesdidaktiskt innehåll i relation till skolämnet naturkunskap.

I svenska har innehållet en traditionell prägel. Det verkar till exempel inte finnas någon större medvetenhet om sociologiska faktorerens betydelse för språk- och litteraturundervisning. Likväl är innehållet på det hela taget relevant, med tillfredsställande undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer. Då kurserna ser ut att ha ett ganska avancerat innehåll redan från den första terminen är dock progressionen svårbedömd.

I engelska och spanska är innehållet, uppläggnings, kurslitteraturen och examinationsformerna tillfredsställande. I engelska visar man tecken på nytänkande och lägger bland annat mycket stor vikt vid litteratur från andra länder än Storbritannien och USA.

I idrott och hälsa finns brister i den valda kurslitteraturen. Inslagen av internationell litteratur och litteratur som stimulerar till reflektion är begränsade. Samma kurslitteratur verkar på ett oklart sätt återkomma på flera nivåer. Valet av litteratur svarar inte alltid väl mot kursernas innehåll (se till exempel kursen om idrottsvetenskap ur ett humanbiologiskt perspektiv). Litteratur hämtad från idrottsrörelseforskning är överrepresenterad. Det är också svårt att se en kvalitativ skillnad mellan kurser på grundnivå och avancerad nivå.

I bild finns ett relevant innehåll, med mångsidiga och passande undervisningsformer och relevant kurslitteratur. Däremot tillåter underlaget inte någon klar bedömning av progressionen i bild.

I musik är innehållet något svårbedömt på grund av det aningen bristfälliga underlaget, men det framstår på det hela taget som nöjaktigt, med relevanta moment, undervisningsformer och examinationsformer, med viss reservation för kurslitteraturen, som är i behov av översyn.

Den utbildningsvetenskapliga kärnan har ett tillfredsställande innehåll, med relevanta undervisningsformer och relevant kurslitteratur. Examinationsformer-

nas relevans och förutsättningarna för progression kan dock på grund av ett bristfälligt underlag inte ges en klar bedömning, vilket är mindre tillfredsställande.

Examinationen inom den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs på ett tillfredsställande sätt, i samarbete med handledare vid de medverkande skolorna. Med tanke på att lärosätet har avtal med över 100 kommuner spridda över hela landet finns det dock vissa oklarheter rörande hur man ska kunna säkra likvärdiga förutsättningar för examination.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan samt i alla sökta ämnen utom idrott och hälsa.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det finns system för att dokumentera kraven med avseende på olika typer av examination.

Lärosätet har också visat att det finns system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Karlstads universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, engelska, spanska och musik. Vi rekommenderar Högskoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Karlstads universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena bild samt idrott och hälsa. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för dessa ämnen.